رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی
دورهٔ ۳، شمارهٔ ۱۰، پاییز ۱۳۹۴
ص ص : ۹۸ – ۸۵

مدلسازی و سنجش عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه‌های دولتی ایران[۱]

محمدحسین قربانی*[۱]– یوسف باقری[۲]– حسن اسدی[۳]

۱.استادیار گروه مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران ۲. دکتری مدیریت ورزشی و عضو گروه مدیریت ورزشی دانشگاه تهران، تهران، ایران ۳. استاد گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

(تاریخ دریافت : ۱۵ / ۰۶ /۱۳۹۴ ، تاریخ تصویب : ۰۲ / ۱۰ / ۱۳۹۴)

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، مدلسازی و سنجش عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه‌های دولتی ایران بود. این تحقیق، توصیفی و به شکل میدانی به اجرا درآمده است. جامعهٔ آماری تمامی دانشجویان عضو انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه‌های دولتی کشور به تعداد ۱۲۰۰ نفر است. برای نمونه‌گیری از روش طبقه‌ای و سهمیه‌ای استفاده شد و در نهایت ۴۲۳ نفر به‌عنوان نمونهٔ پژوهش در نظر گرفته شد. به‌منظور گردآوری داده‌ها از ابزار پرسشنامه بهره گرفته شده و اعتبار و پایایی آن تأیید شد. برای تجزیه‌وتحلیل آماری یافته‌ها از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد مدل عملکرد در انجمن‌های ورزشی در قالب چهار عامل برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای ورزشی، مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی، مدیریت منابع انسانی و داوطلبی، و همکاری و هماهنگی قابل برازش و تبیین است (RMSEA<۰/۰۸، AGFI>۰/۸، GFI>۰/۹). نتایج نشان داد وضعیت عملکرد انجمن‌ها در تمامی محورهای چهارگانه در سطحی متوسط قرار داشت. نتایج این پژوهش و پیشنهادها برگرفته از آن می‌تواند به شکل وسیعی مورد استفادهٔ مدیران و سیاستگذاران انجمن‌های ورزشی قرار گیرد و با درک و شناخت وسیع‌تر از انجمن‌های ورزشی در ارتقا و بهبود عملکرد این نهاد، اثرگذاری بالایی داشته باشند.

واژه‌های کلیدی

انجمن‌های ورزشی، دانشجو، دانشگاه‌های دولتی، عملکرد، مدلسازی.

---

[۱] این مقاله مستخرج از طرح پژوهشی پژوهشگاه تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می باشد و با حمایت مالی آن پژوهشگاه به انجام رسیده است.

* – نویسنده مسئول : تلفن :۸۸۵۲۹۱۲۲ Email : ghorbani.moho@gmail.com

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

مقدمه

امروزه سازمان‌های مردم‌نهاد[1]، نقشی اساسی در جریان کمک به توسعه، ایجاد ظرفیت اجتماعی در مراحل برنامه‌ریزی و سازماندهی فعالیت‌های توسعه دارند. این سازمان‌ها می‌توانند بزرگ یا کوچک، رسمی یا غیررسمی و منعطف یا بوروکراتیک باشند. این نهادها به دلایل و انگیزه‌های مختلفی ممکن است شکل گیرند و به همین دلیل امروزه تنوع گسترده‌ای از سازمان‌های مردم‌نهاد وجود دارد. گاهی به سازمان‌های مردم‌نهاد، سازمان‌های داوطلبی یا غیرانتفاعی نیز اطلاق می‌شود. اما این دو شکلی از سازمان‌های مردم‌نهاد هستند (۲۰). نامگذاری این نوع سازمان‌ها به سابقهٔ تاریخی و فرهنگی-اعتقادی جوامع برمی‌گردد. برای مثال در انگلستان، به‌دلیل تأکید آیین مسیحیت بر امور داوطلبی و خیریه، سازمان‌های داوطلبی رواج دارد و در آمریکا، سازمان‌های غیرانتفاعی ریشه در تاریخچهٔ این کشور دارد و دارای نقش مشاوره‌ای به سازمان‌های دولتی در زمینهٔ فعالیت‌های آنهاست (۱۹). نکتهٔ شایان توجه این است که نجام[2] (۱۹۹۶) ۴۷ نام برای سازمان‌های مردم‌نهاد در سرتاسر دنیا جمع‌آوری کرده است. سازمان‌های مردم‌نهاد، نهادهایی هستند که به‌صورت شخصی پایه‌گذاری شده‌اند و ممکن است دارای اهداف مالی یا خیریه باشند. به‌عبارت دیگر، در این تعریف تمامی سازمان‌های غیردولتی شامل سازمان‌های مردم‌نهاد می‌شوند (۲۱). چارنویچ[3] (۱۹۹۷) سازمان‌های مردم‌نهاد را گروهی از افراد که به دلایل گوناگونی که تصورات و آمال انسان را تشویق، هدایت و حمایت می‌کند، سازماندهی شده‌اند، تعریف کرده است. این سازمان‌ها می‌توانند اهداف توسعه‌ای در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی داشته باشند (۱۲).

سازمان‌های مردم‌نهاد انواع و گستردگی فعالیت فراوانی دارند. یکی از این سازمان‌ها، انجمن‌های ورزشی‌اند[4]. انجمن‌های ورزشی، گرایش بالایی برای نیل به اهداف و نقش‌آفرینی در کمک به جامعه با استفاده از ارزش‌های اجتماعی، بهداشتی، آموزشی و فرهنگی ورزش دارند (۱۰). به نظر کورتن[5] (۱۹۸۷) انجمن‌های ورزشی، نهادهای مستقلی‌اند که از به‌هم پیوستن یا اجتماع آگاهانه و داوطلبانهٔ دوستداران یک یا چند رشتهٔ ورزشی پدید می‌آیند تا از طریق تعامل آزادانه، خردمندانه و به دور از اجبار، بتوانند زمینهٔ لازم برای توسعهٔ ورزش و فواید فردی و اجتماعی آن را فراهم کنند (۱۷). انجمن‌ها و نهادهای داوطلبی ورزشی جایگاه و نقش عمده‌ای در ورزش کشورهای مختلف دارند. برای مثال در نروژ، ۲۹ درصد کل سازمان‌ها و ۲۶ درصد از اعضای آنها را انجمن‌ها و سازمان‌های داوطلبی تشکیل می‌دهد (۱۵).

در دانشگاه‌ها به‌منظور مدیریت مؤثر ورزش دانشگاهی و بهره‌مندی دانشجویان از مزایای گستردهٔ داوطلبی، انجمن‌های ورزشی دانشجویی شکل گرفته است. این انجمن‌ها در پی رفع مشکلات ورزش دانشگاهی، پیگیری خواسته‌های ورزشی جامعهٔ دانشگاهی، حفظ ثبات و نظم به شیوه‌ای آگاهانه و در نهایت ایجاد زمینهٔ مشارکت حداکثری دانشجویان در ورزش و مدیریت آن می‌توانند مؤثر باشند (۳). علاوه‌بر مزایای مذکور، به‌زعم رابینسون و پالمر[6] (۲۰۱۱) انجمن‌های ورزشی با اینکه نهادهای غیرانتفاعی محسوب می‌شوند، به این معنا نیست که نهادهای غیرانتفاعی نمی‌توانند سودآوری داشته باشند،

1 . Non-Governmental Organization (NGO)
2 . Najam
3 . Charnovitz
4 . Sport Association
5 . Korten
۶ . Robinson and Palmer

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

بلکه این انجمن‌ها می‌توانند سود مالی نیز داشته باشند، اما این سود را نمی‌توان بین اعضا تقسیم کرد (۲۴).

بی‌تردید توفیق در دستیابی به اهداف عالی و پیشرفت کشور، مرهون جهد و جهاد و تکاپوی فکری و علمی و تلاش و سازندگی نسل جوان، به‌ویژه دانشجویان است. انجمن‌های ورزشی دانشجویی از جمله اولین نهادهای دانشجویی بودند که با اهداف مذکور آغاز به فعالیت کردند. ازاین‌رو وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با درک زمان‌شناسانه در تحولات جهانی در عرصهٔ منابع نیروی انسانی داوطلب و به‌منظور فعالیت‌های مختلف دانشجویی و افزایش انگیزهٔ آنان و ایجاد شور و نشاط اجتماعی و کمک به توسعهٔ وفاق و سازگاری جمعی و به‌ویژه توجه به اصل تغییر نیازها در جوانان و با تأکید بر اصل تکریم، توسعه و توانمندسازی دانشجویان در عرصه‌های مختلف از جمله فعالیت‌های ورزشی، مبادرت به راه‌اندازی انجمن‌ها، کانون‌ها، شوراها و نهادهای مختلف کرده است. انجمن ورزشی دانشجویی نهادی است دانشجویی که به‌منظور هماهنگ کردن فعالیت‌های خودجوش ورزشی دانشجویان و با عضویت دانشجویان علاقه‌مند به فعالیت‌های ورزشی و با هدف توسعهٔ مشارکت دانشجویان در تصمیم‌سازی، تقویت مدیریت نیروی انسانی ورزشی دانشگاه‌ها و تقویت روحیهٔ معاضدت و مشارکت بین اقشار دانشجویی، دانشگاهی و... در قالب آیین‌نامهٔ مصوب از سوی وزارت علوم تشکیل شده است (۱). این انجمن‌ها با بهره‌گیری از تجارب ارزندهٔ کشورهایی مانند انگلستان، ترکیه، فرانسه، روسیه و... راه‌اندازی شده‌اند (۱۴). به‌طور کلی چهار هدف اصلی مندرج در شکل ۱ برای انجمن‌های ورزشی در نظر گرفته شده است:

شکل ۱. اهداف انجمن‌های ورزش (منبع: آیین‌نامهٔ تشکیل انجمن‌های ورزشی دانشجویی، ۱۳۷۹) (۱)

اعضای انجمن‌های ورزشی بین سه تا پنج نفر است و تعداد انجمن‌های ورزشی هر دانشگاه به مقتضیات آن دانشگاه از جمله تعداد دانشکده‌ها، مجتمع‌های خوابگاهی، بعد مسافت ساختمان‌های خوابگاهی از یکدیگر، تعداد دانشجویان و امکانات موجود بستگی دارد (۲). علاوه‌بر انجمن‌های ورزشی که در سطح خوابگاه، دانشکده و دانشگاه وجود دارد، در سطحی بالاتر، در رشته‌های ورزشی ۱۸ رشتهٔ ورزشی شنا، شمشیربازی، تکواندو، وزنه‌برداری، شطرنج، کونگ‌فو، کشتی، والیبال، کاراته، تنیس روی میز، هندبال، بسکتبال، ووشو، دو و میدانی، فوتبال، تیراندازی، اسکیت و ورزش باستانی در بخش پسران و ۱۲ رشتهٔ ورزشی کاراته، دو و میدانی، فوتسال، شطرنج، ژیمناستیک، والیبال، شنا، هندبال، تنیس روی میز، آمادگی جسمانی، تیراندازی و بسکتبال در بخش دختران، انجمن‌های تخصصی ورزشی در سطح کشوری وجود دارد (۷).

تحقیقات و آمارهای موجود بر این واقعیت تأکید دارند که کمتر از ۱۰ درصد از دانشجویان ایرانی ورزش می‌کنند، این در حالی است که در دیگر کشورها از جمله انگلستان، هلند و نروژ حدود ۵۲، ۶۴ و ۷۵ درصد از

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

دانشجویان فعالیت مستمر ورزشی دارند. یکی از دلایل موفقیت این کشورها در توسعهٔ ورزش در دانشگاه‌ها، مدیریت مؤثر ورزش دانشگاهی و بهره‌گیری از انجمن‌ها و نهادهای داوطلبی است (۱۸). در ایران، با وجود شکل‌گیری انجمن‌های ورزشی اما ضعف‌ها و چالش‌های عمدهٔ پیش روی این انجمن‌ها، از جمله ناآگاهی دانشگاهیان از وجود انجمن‌های ورزشی و اعضای آن، نبود انگیزش لازم در بین مسئولان انجمن‌های ورزشی، آگاه نبودن از فلسفهٔ وجودی انجمن‌های ورزشی، نگاه مسئولان گذشتهٔ ادارهٔ کل به انجمن‌های ورزشی در حد یک انجمن مشورتی و نه اجرایی، نامشخص بودن تقویم ورزشی سالیانهٔ انجمن‌های ورزشی (آموزش، اعزام تیم‌ها، برگزاری مسابقات و...)، عدم درخواست برنامهٔ سالانه از انجمن‌های ورزشی توسط ادارهٔ کل طی سال‌های اخیر، عدم نظارت و کنترل صحیح بر برنامه‌ها و عملکرد انجمن‌های ورزشی، عدم بازخورد و ارائهٔ راهکار به‌موقع و دقیق مدیرکل به اعضای انجمن‌ها در خصوص عملکرد هر بخش از انجمن‌های ورزشی، شفاف نبودن انتظارات از انجمن‌های ورزشی، نبود نظارت کارامد بر عملکرد مناطق کشور (۴). همان‌گونه‌که در چالش‌ها و ضعف‌های ذکرشده قابل استنباط است، بخش زیادی از مشکلات انجمن‌های ورزشی مربوط به بخش ارزیابی، نظارت و کنترل عملکرد آنهاست. نکتهٔ جالب توجه اینکه برخی محققان بر نبود چارچوب روشنی برای ارزیابی و سنجش عملکرد این انجمن‌ها تأکید داشته‌اند (۳). در نتیجه در حال حاضر، عملکرد انجمن‌های ورزشی و چگونگی سنجش آن، یکی از مهم‌ترین مسائل مربوط به این حوزه است و پژوهش حاضر نیز مبتنی بر این مسئله شکل گرفته است.

کورتن (۱۹۸۷) و بارتون[۱] (۲۰۰۹) در تحقیقات خود به بررسی و آسیب‌شناسی انجمن‌های ورزشی پرداختند و نشان دادند که عدم اطلاع‌رسانی مناسب و نهادینه‌سازی نقش و جایگاه و اهمیت انجمن‌های ورزشی، محدود بودن وسعت فعالیت‌های انجمن‌های ورزشی و عدم حمایت‌های مادی و معنوی از انجمن‌ها، کمبود نیروی انسانی، عدم استفاده از مسئولان انجمن‌ها در برنامه‌ریزی رشتهٔ ورزشی، عدم برخورداری از برنامه‌ریزی راهبردی و عدم استفاده از شاخص‌ها و معیارهای واقعی برای تشخیص عملکرد، مهم‌ترین آسیب‌ها و تهدیدهای پیش روی این انجمن‌هاست (۱۷، ۱۱). شجیع (۱۳۸۵) در پژوهشی به بررسی وضعیت موجود، چالش‌ها و موانع فراروی انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه فردوسی مشهد در ارزیابی عملکرد پرداخت و به مهم‌ترین مشکلات از نظر دانشجویان مانند کمبود منابع مالی، نبود امکانات و شرایط لازم، بی‌توجهی مسئولان و متولیان ورزش دانشگاه، نظارت و کنترل نامناسب و نبود طرح و ایدهٔ مناسب اشاره کرد (۶). ساداتی (۱۳۸۳) در تحقیقی به ارزیابی عملکرد انجمن‌های ورزشی رشته‌های بدمینتون، فوتبال، بسکتبال، کشتی، والیبال و هندبال در دانشگاه تهران پرداخت و نتایج ارزیابی عملکرد انجمن‌های ورزشی مورد بررسی را ضعیف ارزیابی کرد (۵). باقری و همکاران (۱۳۸۹) نشان دادند که مهم‌ترین انگیزه‌های داوطلبی در انجمن‌های ورزشی به‌ترتیب شامل عوامل حمایتی، مادی، اجتماعی، شغلی، پیشرفت و تعهد است (۳). اندام و همکاران (۱۳۸۸) نیز مهم‌ترین موانع داوطلبی در انجمن ورزشی را موانع فردی و سازمانی ذکر کرده‌اند (۲). نتایج مطالعات آلد (۲۰۰۴)، گاسکین (۱۹۹۸) و نیکولاس و همکاران (۱۹۹۸) بیانگر گرایش و تمایل اندک جوانان به‌ویژه جوانان سنین دانشگاهی به شرکت در فعالیت‌های داوطلبانه است. نتایج این تحقیقات نشان می‌دهد که داوطلب شدن، افزایش تعهدات، کاهش اوقات فراغت و افزایش حرفه‌ای‌گرایی در سازمان‌های ورزشی از علل

۱ . Bartton

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

کاهش مشارکت آنان در فعالیت‌های خودجوش و داوطلبی ورزشی است (۲۲، ۱۶، ۸).

در حال حاضر با توجه به تنوع و گستردگی انجمن‌های ورزش دانشجویی موجود در کشور، این انجمن‌ها می‌توانند به‌عنوان بازوان اجرایی و مشورتی ادارات تربیت بدنی در دانشگاه‌ها ایفای نقش کنند. در این زمینه، باید به بررسی و تحلیل عملکرد این انجمن‌ها با توجه به آیین‌نامهٔ تشکیل آنها پرداخت تا میزان نیل به اهداف از پیش تعیین‌شده برای این انجمن‌ها را بررسی و خلأها و مشکلات پیش روی آنها را بررسی و آسیب‌شناسی کرد. مرور پیشینهٔ پژوهش در حوزهٔ انجمن‌های ورزشی در داخل کشور نیز نشان داد که تحقیقات اندکی در این حوزه انجام گرفته و در زمینهٔ سطح و تحلیل عملکرد انجمن‌ها با توجه به آیین‌نامهٔ تشکیل انجمن‌های ورزشی، تحقیق خاصی صورت نگرفته است. در نتیجه با عنایت به اهمیت ارزیابی عملکرد -که از ضروریات زنجیرهٔ مدیریت است- در پژوهش حاضر به مدلسازی و ارزیابی عملکرد انجمن‌های ورزشی منطبق با آیین‌نامهٔ تشکیل انجمن‌های ورزشی پرداخته شده است و محققان در پی پاسخ به این پرسش‌ها هستند که انجمن‌های ورزشی در هر یک از ابعاد و محورهای عملکرد چقدر موفق بوده‌اند؟ ضعف‌ها و قوت‌های عملکرد در کجاست؟ و در بین مناطق مختلف از لحاظ عملکرد چه تفاوتی وجود دارد؟

روش تحقیق

این تحقیق، از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی – همبستگی و از نظر هدف، کاربردی است. جامعهٔ آماری تمامی دانشجویان عضو انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه‌های دولتی کشور بودند. تعداد این دانشگاه‌ها برابر با ۷۹ دانشگاه است که در ۱۰ منطقهٔ[1] جغرافیایی تقسیم‌بندی شده‌اند. تعداد دانشجویان عضو انجمن‌های ورزشی برابر با ۱۲۰۰ نفر بوده است. با توجه به فرمول نمونه‌گیری یامان، تعداد نمونه برای دانشجویان عضو برابر با ۴۲۳ نفر در نظر گرفته شد و پس از توزیع پرسشنامه‌ها همین تعداد پرسشنامه وارد فرایند تجزیه‌وتحلیل شد. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و سهمیه‌ای استفاده شد و در هر دانشگاه به نسبت تعداد دانشجویان عضو انجمن، نمونه در نظر گرفته شد.

با توجه به هدف این تحقیق برای گردآوری داده‌ها از ابزار پرسشنامهٔ محقق‌ساخته استفاده شد. این پرسشنامه مبتنی بر اساسنامهٔ انجمن‌های ورزش دانشجویی (۱۳۷۹) تهیه شده و دارای مقیاس لیکرت پنج‌طیفی است و از ۳۰ سؤال تشکیل شده که توسط اعضای انجمن‌های ورزشی تکمیل شده است. این پرسشنامه، عملکرد را در قالب چهار محور برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای ورزشی، مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی، همکاری مدیران و

---

۱. دسته بندی دانشگاه‌ها در مناطق ده‌گانه به‌صورت زیر بوده است:

منطقهٔ ۱: دانشگاه‌های تهران، هنر، علامه، تربیت مدرس، شریف، الزهرا.

منطقهٔ ۲: دانشگاه‌های امیر کبیر، علم وصنعت، تربیت معلم، خواجه نصیر، شهید بهشتی و علوم اقتصادی.

منطقهٔ ۳: دانشگاه‌های صنعتی اصفهان، اصفهان، هنر اصفهان، شهرکرد، کاشان، تفرش، اراک، گلپایگان، صنعتی قم، قم.

منطقهٔ ۴: دانشگاه‌های علوم کشاورزی گرگان، گلستان، علوم کشاورزی ساری، صنعتی بابل، مازندران (بابلسر)، صنعتی شاهرود، دامغان، سمنان، گنبد.

منطقهٔ ۵: دانشگاه‌های تبریز، تربیت معلم آذربایجان، هنر اسلامی تبریز، صنعتی سهند، ارومیه، مراغه، بناب، صنعتی ارومیه.

منطقهٔ ۶: دانشگاه‌های بوعلی سینا، کردستان، رازی کرمانشاه، ایلام، لرستان، ملایر، صنعتی همدان، صنعتی کرمانشاه، آیت ا... بروجردی.

منطقهٔ ۷: دانشگاه‌های بیرجند، شهید باهنر کرمان، زابل، سیستان و بلوچستان، چابهار، هرمزگان، جیرفت، ایرانشهر، یزد، ولی عصر رفسنجان، صنعتی بیرجند.

منطقهٔ ۸: دانشگاه‌های گیلان، زنجان، علوم پایه زنجان، محقق اردبیلی، قزوین.

منطقهٔ ۹: دانشگاه‌های شیراز، یاسوج، شهید چمران اهواز، خلیج فارس، علوم دریایی خرمشهر، صنعتی شیراز، فسا، جهرم، بهبهان، مجتمع آموزش عالی کازرون.

منطقهٔ ۱۰: دانشگاه‌های فردوسی مشهد، بجنورد، قوچان، تربیت معلم سبزوار، نیشابور.

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

مسئولان، و مدیریت منابع انسانی و امور اداری اندازه‌گیری می‌کند.

به‌منظور تعیین روایی (اعتبار محتوایی) پرسشنامهٔ پژوهش، از نظرها و دیدگاه‌های ده تن از استادان مدیریت ورزشی و صاحب‌نظرانی که با انجمن‌های ورزشی مرتبط‌اند یا آشنایی لازم با آن داشتند، بهره گرفته شد و نظرها و پیشنهادها اعمال شد. به‌منظور تعیین روایی سازه از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. برای آزمون پایایی، از آزمون آماری آلفای کرونباخ استفاده شد و میزان پایایی پرسشنامه برابر با ۰/۹۶ به‌دست آمد.

تجزیه‌وتحلیل توصیفی یافته‌ها به‌صورت جداول توزیع فراوانی و نمایه‌ها انجام گرفته است. به‌منظور تجزیه‌وتحلیل استنباطی از آزمون تحلیل عاملی تأییدی[۱]، رتبه‌بندی فریدمن[۲]، و آزمون آنالیز واریانس یکطرفه و آزمون کروسکالوالیس استفاده شد. تمامی عملیات آماری پیش‌گفت، با بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آماری Lisrel, Spss و Excel انجام گرفته است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

نتایج مربوط به آزمون و تبیین مدل عملکرد در انجمن‌های ورزشی دانشگاهی

به‌منظور تدوین مدل عملکرد در انجمن‌های ورزشی از روش آماری تحلیل عاملی تأییدی[۳] استفاده شد. در این مدل ابتدا میزان ارتباط بین هر یک از شاخص‌ها و ابعاد مربوط بررسی و شاخص‌هایی که دارای بار عاملی کمتر از ۰/۵ بودند، از مدل حذف شدند. در این زمینه، ۴ سؤال از ۳۰ سؤال پژوهش حذف شدند (سه سؤال مربوط به محور برنامه‌ریزی و اجرای رویداد و یک سؤال مربوط به محور مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی).

شاخص‌های تناسب مدل مرتبهٔ اول و دوم مربوط به مطالعهٔ حاضر، در جدول ۱ نمایش داده شده است. نتایج شاخص‌های برازش مدل مرتبهٔ اول و دوم مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد که ریشهٔ خطای میانگین مجذورات تقریب (RMSEA) کمتر از ۰/۱۰، مربع خی تقسیم بر درجهٔ آزادی (X2/df) کمتر از ۶، شاخص نکویی نرمال‌شده (NFI) بیشتر از ۰/۹، شاخص نکویی برازش (GFI) بیشتر از ۰/۹ و شاخص نکویی برازش تطبیقی (AGFI) بیشتر از ۰/۸۵ است. این نتایج نشان می‌دهد مدل اندازه‌گیری عملکرد در انجمن‌های ورزشی مناسب و قابل برازش است. تمامی شاخص‌های مدل قابل قبول بوده و تنها شاخص خی‌دو تقسیم درجهٔ آزادی بالاتر از سه است. با توجه به تناسب سایر شاخص‌ها در مجموع می‌توان گفت این مدل در ارزیابی عملکرد انجمن‌های ورزشی در دانشگاه‌های دولتی کشور قابل برازش و کاربرد است.

در شکل ۲، مدل تخمین استاندارد تحلیل عاملی مرتبهٔ اول (که بیان‌کنندهٔ میزان همبستگی‌های سازه‌ها و متغیرهای مدل است) نمایش داده شده است. همان‌گونه‌که در این نمایه مشخص است، تمامی بارهای عاملی بین سؤالات و عوامل در سطح معقولی قرار دارند.

---

۱. Exploratory Factor Analysis
۲. Friedman Test
۳. Confirmatory Factor Analysis

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

جدول ۱. شاخص‌های تناسب مدل تحلیل عاملی مرتبهٔ اول و دوم عملکرد در انجمن‌های ورزشی دانشگاه‌ها

شاخص برازش / مدل	RMSEA	df	chi-Square	X/DF	NFI	AGFI	GFI	نتیجه
مدل تحلیل عاملی مرتبهٔ اول	۰/۰۸	۲۹۳	۱۱۷۸,۶۱	۴/۰۴	۰/۹۲	۰/۸۶	۰/۹۶	قابل برازش
مدل تحلیل عاملی مرتبهٔ دوم	۰/۰۶۷	۲	۱۰/۴۳	۵/۲۲	۰/۹۲	۰/۸۵	۰/۹۸	قابل برازش

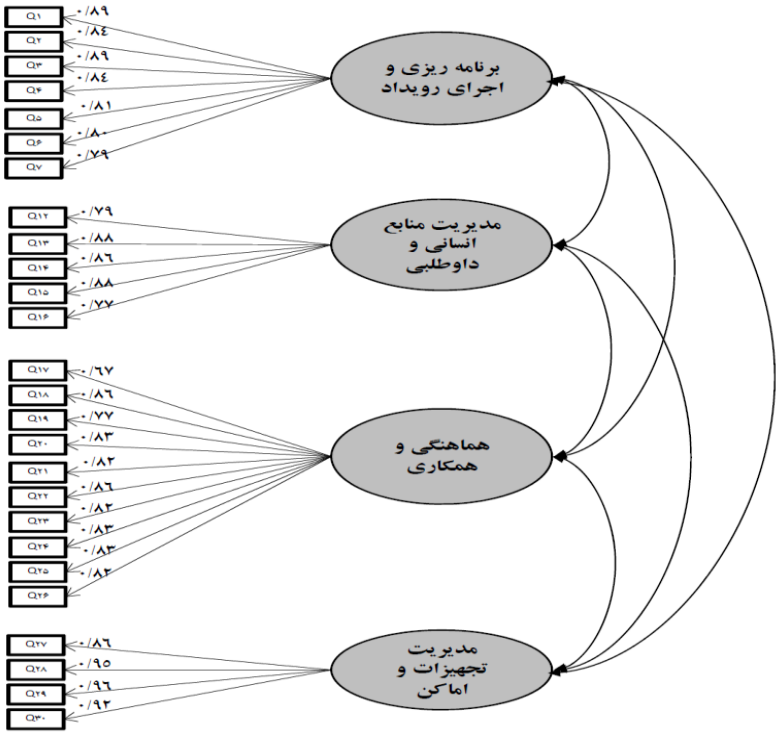

شکل ۲. مدل تحلیل عاملی مرتبهٔ اول عملکرد در انجمن‌های ورزشی در حالت تخمین استاندارد

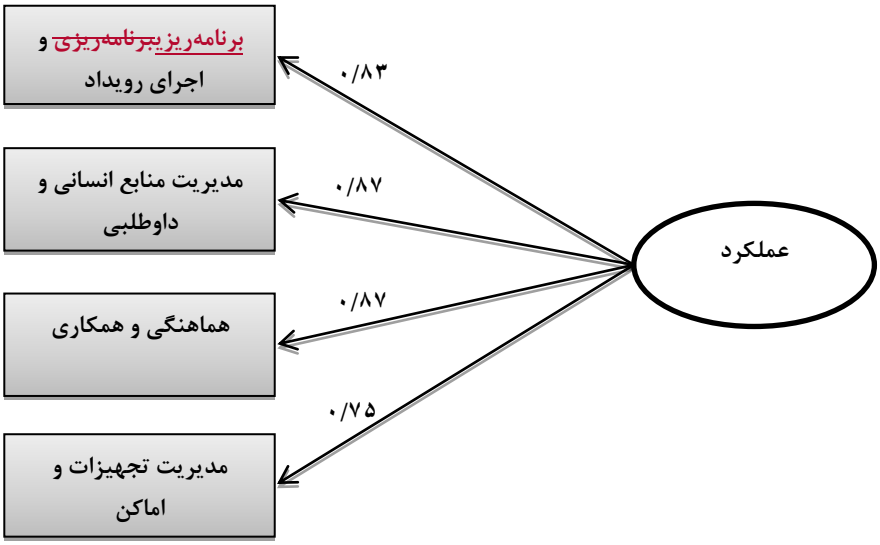

شکل ۳. مدل تحلیل عاملی مرتبهٔ دوم عملکرد در انجمن‌های ورزشی در حالت تخمین استاندارد

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

نتایج تحلیل عاملی تأییدی مرتبهٔ دوم (مدل ساختاری) در قالب مدل تخمین استاندارد، در قالب شکل ۳ نمایش داده شده است. همان‌گونه‌که در این نمایه مشخص است، تمامی بارهای عاملی بین ابعاد و عملکرد معنادار است.

تعیین میزان عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشگاه‌های کشور در هر یک از ابعاد و شاخص‌های عملکرد

جدول ۲. عملکرد انجمن‌های ورزشی در محورهای چهارگانه

ردیف	سؤالات	میانگین	انحراف معیار
برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای ورزشی (۶۳/۹)	۱. پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های تفریحی متناسب با شرایط و مقتضیات دانشگاه یا خوابگاه	۶۶/۱	۲۲/۲
	۲. پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های نمایشی متناسب با شرایط و مقتضیات دانشگاه یا خوابگاه	۶۰/۸	۲۱/۶
	۳. پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های بومی و محلی متناسب با شرایط و مقتضیات دانشگاه یا خوابگاه	۵۶/۹	۲۲/۴
	۴. پیش‌بینی و برگزاری مسابقات دانشگاهی در سطح خوابگاه‌ها و دانشکده‌ها	۷۲/۹	۲۲/۸
	۵. پیش‌بینی و برگزاری مسابقات دانشگاهی در سطح خوابگاه‌ها و دانشکده‌ها با همکاری انجمن‌های تخصصی ورزشی رشته‌های مختلف	۶۹/۶	۲۲/۸
	۶. تهیه و ارائهٔ گزارش عملکرد به مسئولان ذی‌ربط و دانشجویان	۶۱	۲۲/۶
	۷. ارسال و تصویب برنامه‌های پیشنهادی به شورای ورزش دانشگاه	۶۱/۱	۲۱/۸
مدیریت منابع انسانی و داوطلبی (۶۲/۵)	۱۲. تشویق دانشجویان به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی	۵۹/۵	۲۴/۴
	۱۳. آشنا کردن دانشجویان با تنگناها و واقعیت‌های موجود در ورزش دانشگاه	۶۲	۲۱/۶
	۱۴. استفاده از دانشجویان خبره در قضاوت رقابت‌های درون‌دانشکده‌ای و خوابگاهی	۶۴/۶	۲۲/۴
	۱۵. برنامه‌ریزی مطلوب متناسب با نظرها و علایق دانشجویان	۶۲/۹	۲۲/۶
	۱۶. استفاده از مربیان یا دانشجویان خبره در هدایت پایگاه‌های شادابی و تندرستی	۶۳/۷	۲۳
هماهنگی و همکاری (۶۰/۴)	۱۷. ارائهٔ اقلام و وسایل ورزشی مورد نیاز دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها به ادارهٔ تربیت بدنی و پیگیری برای خرید	۶۱/۳	۲۲/۸
	۱۸. انتقال مشکلات و تنگناهای ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها به ادارهٔ تربیت بدنی دانشگاه	۶۱/۱	۲۲/۲
	۱۹. پیگیری مشکلات و تنگناهای ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها به ادارهٔ تربیت بدنی دانشگاه	۶۱/۱	۲۲/۴
	۲۰. سوق‌دهی بودجه از سوی مسئولان ذی‌ربط در دانشگاه به سمت فعالیت‌های ورزشی	۵۹/۹	۲۲/۲
	۲۱. تشکیل مستمر جلسات انجمن جهت هماهنگی، بحث و تبادل نظر	۶۳/۲	۲۱/۸
	۲۲. هماهنگی با مدیریت تربیت‌بدنی جهت سوق‌دهی بودجه به سمت فعالیت‌های ورزشی	۶۰/۸	۲۲/۲
	۲۳. میزان همکاری ادارهٔ تربیت بدنی دانشگاه با انجمن ورزشی	۶۵/۴	۲۳
	۲۴. میزان همکاری مسئولان دانشگاه با انجمن ورزشی دانشجویی	۵۸/۳	۲۲/۸
	۲۵. میزان همکاری رؤسای دانشکده‌ها با انجمن ورزشی دانشجویی	۵۳/۵	۲۴/۲
	۲۶. میزان همکاری مسئولان امور خوابگاه‌های دانشجویی دانشگاه با انجمن ورزشی دانشجویی	۵۷/۱	۲۴
مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی (۶۱/۴)	۲۷. ارائهٔ طرح‌های اصلاحی جهت بهره‌وری هرچه بیشتر از فضاها و امکانات ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها	۶۰/۸	۲۱/۲
	۲۸. برنامه‌ریزی نحوهٔ اداره، حفظ و حراست اماکن و فضاها و امکانات با همکاری دانشجویان	۶۲/۳	۲۲/۲
	۲۹. شناسایی، بررسی و پیشنهاد فضاها و امکانات مستعد برای توسعهٔ اماکن ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها	۶۰/۴	۲۲/۸
	۳۰. تعیین اقلام و وسایل ورزشی مورد نیاز دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها	۶۱/۹	۲۲/۸

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

در جدول ۲، سطح عملکرد انجمن‌های ورزشی کشور در چهار بعد برنامه‌ریزی و اجرای رویداد، مدیریت منابع انسانی و داوطلبی، هماهنگی و همکاری، و مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی نمایش داده شده است.

مقایسهٔ عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی در مناطق ده‌گانه

به‌منظور مقایسهٔ میانگین عملکرد در هریک از مناطق، بر طبق رسومات آماری، ابتدا به بررسی پیش‌شرط‌های مورد نیاز جهت مقایسهٔ گروه‌ها پرداخته شد. به‌منظور بررسی میزان تجانس واریانس‌های هر یک از محورها در مناطق ده‌گانه از آزمون لون استفاده شد.

نتایج حاصل از آزمون تجانس واریانس‌ها در محورهای عملکرد در مناطق ده‌گانه در جدول ۳ نمایش داده شده است. نتایج این جدول حاکی از آن بود که میزان سطح معناداری در محورهای مدیریت منابع انسانی داوطلب، مدیریت و برنامه‌ریزی، و مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی از سطح اطمینان ۰/۰۵ بیشتر است و می‌توان گفت برابری واریانس‌ها برای آنها برقرار بوده و در نتیجه انجام آزمون تحلیل واریانس یکطرفه معقول است. اما برای محور «ارتباط و هماهنگی» از آنجا که میزان سطح معناداری (۰/۰۳۱) از میزان سطح اطمینان (۰/۰۵) کمتر است، در نتیجه تجانس واریانس‌ها برقرار نبود. بنابراین برای مقایسهٔ میانگین‌ها از آزمون کروسکال‌والیس بهره گرفته شده است.

جدول ۳. نتایج حاصل از آزمون تجانس واریانس‌ها در محورهای عملکرد در مناطق ده‌گانه

ابعاد عملکرد	آماره لون	درجهٔ آزادی	درجهٔ آزادی دو	سطح معناداری	تجانس واریانس‌ها
مدیریت منابع انسانی داوطلب	۱/۷۴	۹	۴۱۳	۰/۰۷۷	وجود دارد
مدیریت و برنامه‌ریزی	۱/۶۵	۹	۴۱۳	۰/۰۹۹	وجود دارد
مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی	۱/۵۲	۹	۴۱۳	۰/۱۳۸	وجود دارد
ارتباط و هماهنگی	۲/۰۷	۹	۴۱۳	۰/۰۳۱	وجود ندارد

جدول ۴. مقایسهٔ عملکرد انجمن‌های ورزشی در مناطق ده‌گانه از بعد مدیریت منابع انسانی داوطلب

بعد	مقایسه	جمع مجذورات	درجهٔ آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی	بین‌گروهی	۲۵	۹	۲/۷۸	۳/۵۹	۰/۰۰۱
	درون‌گروهی	۳۱۹/۳	۴۱۳	۰/۷۷		
	جمع	۳۴۴/۳	۴۲۲			
مدیریت و برنامه‌ریزی	بین‌گروهی	۲۳	۹	۲/۵۶	۳/۱۰	۰/۰۰۱
	درون‌گروهی	۲۶۴/۴	۴۱۳	۰/۶۴		
	جمع	۲۸۷/۴	۴۲۲			
مدیریت منابع انسانی داوطلب	بین‌گروهی	۲۷/۴	۹	۳/۰۴	۴/۴۳	۰/۰۰۱
	درون‌گروهی	۲۸۳/۸	۴۱۳	۰/۶۹		
	جمع	۳۱۱/۳	۴۲۲			

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

در جدول ۴ نتایج حاصل از آزمون آنالیز واریانس یکطرفه نشان داد که بین عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی در مناطق ده‌گانه از بعد مدیریت منابع انسانی داوطلب، مدیریت و برنامه‌ریزی و مدیریت اماکن و تجهیزات ورزشی تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج حاصل از انجام آزمون کروسکال‌والیس نیز نشان داد که بین میانگین عملکرد در محور ارتباط و هماهنگی در مناطق ده‌گانه تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۵. میانگین و رتبهٔ عملکرد انجمن‌های ورزشی در بین مناطق ده‌گانه به تفکیک محورهای چهارگانهٔ عملکرد

منطقه	مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی		مدیریت و برنامه‌ریزی		مدیریت منابع انسانی داوطلب		ارتباط و هماهنگی		
	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	میانگین رتبه	رتبه
۱	۵۸/۵	۸	۶۲/۸	۹	۵۷/۶	۸	۵۶/۲	۱۸۱/۳	۸
۲	۵۳/۱	۱۰	۵۴/۵	۱۰	۵۳/۵	۱۰	۵۳/۹	۱۶۸/۴	۹
۳	۶۷/۹	۲	۶۷/۹	۲	۷۰/۱	۲	۶۶	۲۵۶/۴	۳
۴	۶۵/۲	۴	۵۹/۴	۷	۶۲/۱	۵	۶۲/۳	۲۲۵	۵
۵	۶۵/۸	۳	۶۵/۸	۴	۶۳/۸	۴	۶۵/۹	۲۵۸/۹	۲
۶	۶۱/۳	۵	۶۲/۸	۵	۶۴/۱	۳	۶۵/۵	۲۵۰/۷	۴
۷	۶۰/۸	۶	۶۲/۵	۶	۶۱/۶	۶	۶۰/۴	۲۱۱/۳	۶
۸	۵۶/۴	۹	۵۷/۶	۸	۶۱/۵	۷	۵۷/۳	۱۸۸/۲	۷
۹	۷۴/۳	۱	۷۳/۲	۱	۷۶	۱	۷۲/۳	۲۹۸/۷	۱
۱۰	۶۵	۷	۶۶/۷	۳	۵۶	۹	۵۳/۹	۱۵۷/۳	۱۰

میانگین و رتبهٔ عملکرد هر یک از مناطق ده‌گانه در ارتباط با محورهای مختلف عملکرد در جدول ۵ نمایش داده شده است. همان‌گونه‌که مشاهده می‌شود، بالاترین میانگین عملکرد در محورهای مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی، مدیریت و برنامه‌ریزی، مدیریت منابع انسانی داوطلب مربوط به منطقهٔ ۹ و پایین‌ترین مربوط به منطقهٔ ۲ است. در محور ارتباط و هماهنگی، بالاترین رتبه مربوط به منطقهٔ ۹ و پایین‌ترین مربوط به منطقهٔ ۱۰ است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد که مدل عملکرد انجمن‌های ورزشی با توجه به آیین‌نامهٔ مصوب انجمن‌های ورزشی (۱۳۷۹) (۱) در بین جامعهٔ پژوهش قابل برازش و کاربرد است و عملکرد انجمن‌های ورزشی را می‌توان در قالب چهار عامل برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای ورزشی، مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی، مدیریت منابع انسانی و داوطلبی هماهنگی و همکاری تعریف کرد.

بررسی عملکرد انجمن‌های ورزشی در چهار محور عملکرد نشان داد که وضعیت عملکرد انجمن‌ها در تمامی این محورها در سطحی متوسط و تقریباً برابر بوده و دامنهٔ آنها از ۶۰ تا ۶۴ درصد است. این میزان، حاکی از وضعیت متوسط عملکرد انجمن‌های ورزشی است. به‌عبارت دیگر، انجمن‌های ورزشی تا رسیدن به وضع ایده‌آل در عملکرد (میانگین ۱۰۰) فاصلهٔ شایان توجهی دارند و در این زمینه باید با طراحی و اجرای برنامه‌های مختلف و ایجاد تنوع و توسعهٔ فعالیت‌ها بر رضایت دانشجویان و عملکرد خود

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

بیفزایند. به‌طور کلی میانگین محور مدیریت منابع انسانی برابر با ۶۲/۵ درصد است که نشان از وضعیت مناسبی ندارد. در راستای بهبود این عامل در انجمن‌های ورزشی، باید با استفاده از مربیان یا دانشجویان خبره در هدایت پایگاه‌های شادابی و تندرستی، تلاش جهت جذب بیشتر منابع مالی، استفادهٔ حداکثر از دانشجویان خبره در قضاوت رقابت‌های درون‌دانشکده‌ای و خوابگاهی، فراگیر کردن ورزش در خوابگاه‌ها و دانشکده‌ها، تشویق دانشجویان به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی، توجه به نظرها، علایق و خواسته‌های دانشجویان در برنامه‌ریزی فعالیت‌های ورزشی و همچنین آشنا کردن دانشجویان با تنگناها و واقعیت‌های موجود در ورزش دانشگاه بر عملکرد انجمن در این محور افزود.

محققانی از جمله راین (۱۹۹۵)، دوهرتی (۲۰۰۵)، مرکز آمار استرالیا (۲۰۰۵) و اندام (۱۳۸۷) بر عوامل مدیریتی، فردی، فراغتی و اجتماعی به‌عنوان مهم‌ترین عوامل موثر بر داوطلبی دانشجویان در برگزاری رویدادهای ورزشی تأکید کرده‌اند (۲۳، ۱۳، ۹، ۲). در نتیجه در راستای توسعهٔ عملکرد انجمن‌های ورزشی در حوزهٔ داوطلبی باید شرایطی فراهم کرد که مسئولان دانشگاه از فعالیت‌های داوطلبانه در انجمن‌های ورزشی حمایت و تشویق کنند و از سویی دیگر به نیازها و خواسته‌های فردی و فراغتی دانشجویان توجه شود و منطبق با تفاوت‌های فردی، فراغتی و چارچوب‌های رایج اجتماعی و بومی و محلی به برنامه‌ریزی و مدیریت داوطلبان و اجرای رویدادهای ورزشی بپردازند.

با توجه به اینکه دانشجویان در مدت نسبتاً کوتاهی، به مشارکت و فعالیت در انجمن‌های ورزشی می‌پردازند و پس از اتمام تحصیلات از این انجمن‌ها جدا می‌شوند، تدوین نظام مدیریت دانش و آموزش در انجمن‌های ورزشی امری ضروری و انکارناپذیر به‌نظر می‌رسد. ارتقای دانش و مهارت‌های دانشجویان عضو انجمن‌های ورزشی و دانشجویان اداره‌کنندهٔ فعالیت‌های انجمن‌های ورزشی، موجب بهبود عملکرد این انجمن‌ها می‌شود و از اشتباهات و دوباره‌کاری‌های احتمالی پیشگیری می‌کند. از سویی دیگر، انتقال دانش دانشجویانی که در آستانهٔ فارغ‌التحصیلی قرار دارند، به دانشجویان تازه‌وارد خود یکی از شیوه‌های نگهداری دانش و تجارب در درون این انجمن‌هاست.

در محور برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای ورزشی، میانگین عملکرد انجمن‌های ورزشی برابر با ۶۳/۹ درصد به‌دست آمده است. به‌منظور بهبود عملکرد انجمن‌ها در این محور می‌توان موارد زیر را پیشنهاد کرد: پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های ورزشی، نمایشی، بومی، محلی و تفریحی متناسب با شرایط و مقتضیات دانشگاه یا خوابگاه، پیش‌بینی و برگزاری مسابقات دانشگاهی در سطح خوابگاه‌ها و دانشکده‌ها و همچنین ارسال و تصویب برنامه‌های پیشنهادی خود به شوراهای ورزش دانشگاه‌ها.

یکی از مهم‌ترین مشکلات انجمن‌های ورزشی عدم برخورداری از مأموریت، چشم‌انداز و اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت است. کورتن (۱۹۸۷) و بارتون (۲۰۰۹) نیز در تحقیقات خود به این ضعف اشاره کرده‌اند (۱۷، ۱۱). بنابراین یکی از مهم‌ترین اولویت‌های ادارهٔ کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، می‌بایست «تدوین برنامهٔ راهبردی انجمن‌های دانشجویی دانشگاه‌های کشور» باشد. در این زمینه، باید از تمام دانشگاه‌های کشور مسئولان انجمن‌ها در کمیتهٔ راهبردی تدوین برنامه حضور داشته باشند و در تدوین برنامه‌ها نیازها و خواسته‌های گروه‌های مختلف دانشجویان در نظر گرفته شود.

عملکرد انجمن‌های ورزشی در محور مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی به‌طور میانگین برابر با ۶۱/۴ درصد است. با توجه به اینکه امروزه منابع ساختاری به

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

اندازهٔ کافی در اختیار دانشگاه‌ها و دانشجویان قرار ندارد، در نتیجه در راستای بهره‌مندی حداکثری از فضاها، اماکن و تجهیزات ورزشی باید برنامه‌ریزی و هماهنگی‌های زیادی صورت گیرد. ارائهٔ طرح‌های اصلاحی به‌منظور بهره‌وری هرچه بیشتر از فضاها و امکانات ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها، پیش‌بینی و ایجاد پایگاه‌های شادابی و تندرستی ورزش صبحگاهی در خوابگاه‌های دانشجویی، بررسی و پیشنهاد فضاها و امکانات مستعد برای توسعهٔ اماکن ورزشی دانشکده‌ها و خوابگاه‌ها و همچنین برنامه‌ریزی نحوهٔ اداره، حفظ و حراست اماکن و فضاها و امکانات با همکاری دانشجویان درون خوابگاه‌ها و دانشکده‌ها از اقدامات و برنامه‌هایی است که می‌بایست رشد و توسعهٔ بیشتری یابد تا به‌طور مستقیم عملکرد انجمن‌های ورزشی را ارتقا بخشد.

میانگین عملکرد انجمن‌های ورزشی در محور هماهنگی و همکاری ۶۰/۴ درصد است که با وضع مطلوب فاصلهٔ زیادی دارد و حاکی از رضایت متوسط دانشجویان از وضعیت همکاری مدیران و مسئولان دانشگاه با انجمن‌های ورزشی است. از آنجا که در اجرای هر گونه برنامهٔ بهبود و پیاده‌سازی هر فعالیتی، حمایت و همکاری مدیران ارشد مهم‌ترین عامل و کلید موفقیت است، ادارهٔ کل تربیت بدنی دانشگاه باید با تدوین سیاست‌های تکلیفی و انگیزشی مدیران را به همکاری با انجمن‌های ورزشی دانشگاه‌ها ترغیب کنند.

نتایج حاصل از مقایسهٔ عملکرد انجمن‌های ورزشی دانشجویی در مناطق ده‌گانه بیانگر این بود که بین مناطق مختلف در هر یک از محورهای عملکرد، تفاوت معناداری وجود داشته است. بالاترین میانگین عملکرد در محورهای مدیریت تجهیزات و اماکن ورزشی، مدیریت و برنامه‌ریزی و همچنین در مدیریت منابع انسانی داوطلب مربوط به منطقهٔ ۹ و پایین‌ترین مربوط به منطقهٔ ۲ است. در محور ارتباط و هماهنگی، بالاترین رتبه مربوط به منطقهٔ ۹ و پایین‌ترین مربوط به منطقهٔ ۱۰ بوده است. یافته‌های مذکور نشان از تفاوت عملکرد دانشگاه‌ها در هر یک از مناطق دارد و در نتیجه نقاط قوت و ضعف مناطق با یکدیگر متفاوت است و باید با توجه به وضعیت هر یک از مناطق و دانشگاه‌های آنها برنامه‌ریزی و اقدامات اجرایی در راستای بهبود وضع موجود انجام گیرد.

پژوهش حاضر در کنار پژوهش‌ها، فعالیت‌ها و اقداماتی که تاکنون در حوزهٔ انجمن‌های ورزشی انجام گرفته است، در مجموع موجب آشکارسازی و تبیین وضعیت عملکردی، چالش‌ها و همچنین انگیزه‌ها و موانع داوطلبی در انجمن‌های ورزشی شده و اطلاعات ارزشمندی در این زمینه فراهم شده است که تمامی این اطلاعات می‌تواند در قالبی منسجم گردآوری و طبقه‌بندی شوند و شکل‌دهندهٔ نظام جامع مدیریت انجمن‌های ورزشی کشور باشند.

در نهایت، باید تأکید کرد در پژوهش حاضر، مدل و ابزار سنجش عملکرد و همچنین، وضعیت موجود عملکرد انجمن‌های ورزشی تحلیل و ضعف‌های آن نمایان شد. نتایج این پژوهش و پیشنهادهای برگرفته از آن می‌تواند به شکل وسیعی مورد استفادهٔ مدیران و سیاستگذاران ورزش دانشگاهی قرار گیرد و با درک و شناخت وسیع‌تر از انجمن‌های ورزشی در ارتقا و بهبود عملکرد این نهاد، اثرگذاری بالایی داشته باشند.

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

منابع و مآخذ

۱. ادارۀ کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۷۹). "آیین‌نامۀ تشکیل انجمن‌های ورزشی دانشجویی". مصوب هفتمین جلسۀ شورای عالی تربیت بدنی و ورزش دانشگاه‌ها, وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ص ۵-۱.

۲. اندام، رضا؛ همتی‌نژاد، مهرعلی؛ حمیدی، مهرزاد و کاظم‌نژاد، انوشیروان (۱۳۸۸). "بررسی موانع داوطلبی در انجمن‌های ورزشی دانشگاه‌ها". نشریۀ مدیریت ورزشی (حرکت)، ش ۲، ص ۴۹-۳۵.

۳. باقری، یوسف؛ اسدی، حسن و حمیدی، مهرزاد (۱۳۸۹). "تحلیل عوامل مؤثر بر انگیزۀ داوطلبی در انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه‌های شهر تهران". نشریۀ مدیریت ورزشی، ش ۶، ص ۱۰۰-۸۵.

۴. پورسلطانی زرندی، حسین (۱۳۹۳). "آسیب‌شناسی انجمن‌های ورزشی ادارۀ کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری". طرح پژوهشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تهران، ایران، ص ۱۵-۱.

۵. ساداتی، صالح (۱۳۸۳). "ارزیابی عملکرد انجمن‌های ورزشی منتخب از دیدگاه مسئولان انجمن‌ها، دانشجویان و مربیان دانشگاه تهران و صاحب‌نظران ورزشی رشتۀ بدمینتون، فوتبال، بسکتبال، کشتی، والیبال، هندبال". پایان‌نامۀ کارشناسی‌ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، ص ۱۰۶-۹۸.

۶. شجیع، رضا (۱۳۸۵). "بررسی وضعیت موجود، چالش‌ها و موانع فراروی انجمن‌های ورزشی دانشجویی دانشگاه فردوسی مشهد". پنجمین همایش علمی دانشجویی تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران، ص ۲۶۴-۲۶۳.

۷. طاهری، مرتضی و رحمانی، مهری (۱۳۸۸). "راهنمای مراجعین ادارۀ کل تربیت بدنی وزارت علوم". ادارۀ کل تربیت بدنی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ص ۱۱۹-۱۱۵.

8.Auld, C. (2004). “Behavioral characteristics of student volunteers”. Australian Journal on Volunteering, 9(2), pp: 8-18.

9. Australian Bureau of Statistics (ABS). (2005). “Sport volunteers and other volunteers”. Report of a Project by SCORS Research Group, Sydney, Australia. Available from: http://www.ausport.gov.au/__data/assets/pdf_file/0004/276934/ABS-Sport-Volunteers-and-Other-Volunteers.pdf, pp: 6-9.

10.Babiak, K., Wolfe, R. (2009). “Determinants of corporate social responsibility in professional sport: Internal and external factors”. Journal of Sport Management, 23(6), pp: 717-742.

11.Bartton, M. (2009). “The politics of government, NGO relation in Africa”. World Development, 17(4), pp: 569-87.

12.Charnovitz, S. (1997). “Two centuries of participation: NGOs and international governance”. Michigan Journal of International Law, 18(2), pp: 183–286.

13.Doherty, A. (2005). “A profile of community sport volunteers”. Report to Parks and Recreation Ontario, Toronto, Ontario, Canada. Available from: http://wm.p80.ca/Org/Org185/Images/Resource%20Documents/Volunteer%20Resources/Phase1_finalReport.pdf, pp: 33-40.

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]

14.Downward, P., Ralston, R. (2005). “Volunteer motivation and expectations prior to the XV commonwealth games in Manchester, UK”. Tourism and Hospitality Planning & Development, 2(1), pp: 17-26.
15.Enjolras, B. (2002). “The commercialization of voluntary sport organizations in Norway”. Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly, 31(3), pp: 352-376.
16.Gaskin, K. (1998). “Vanishing volunteers: are young people losing interest in volunteering”. Voluntary Action, 1(1), pp: 33-43.
17.Korten, D. C. (1987). “Third generation NGO strategies: A key to people-centered development”. World Development, 15, pp: 145–66.
18.KPMG Sport Advisory. (2015). "Benchmarking analysis on sport organizations". KPMG International Cooperative, a Swiss Entity. Available from: http://www.google.com/url, pp: 1-72.
19.Lee, S. P. (2012). “Measuring and leveraging the contribution of sport to business and society”. Doctoral Dissertation, University of Michigan, USA, pp: 18-19.
20.Lewis, D., Kanji, N. (2009). “Non-governmental organizations and development”. First Published. UK, New York: Routledge, p: 2.
21.Najam, A. (1996). “Understanding the third sector: revisiting the prince, the merchant and the citizen”. Nonprofit Management and Leadership, 7(2), pp: 203–19.
22.Nichols, G., Gratton, C., Shibli, S., Taylor, P. (1998). “Local authority support to volunteers in sports clubs”. Managing Leisure, 3, pp: 119-127.
23.Rhyne, D. (1995). "Volunteerism in sport, fitness and recreation in Ontario". Toronto: Research Report, Institute for Social Research (ISR), York University, Ontario, Canada, p: 13.
24.Robinson, R., Palmer, D. (2011). “Voluntary sport organizations”. First Published. London: Rutledge Publication, p: 8.

[Downloaded from ntsmj.issma.ir on 2025-09-03]